■ روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران ■ صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی‌ایران ■ مدیر مسؤول: مهدی عرفاتی

جام جم

■ شاپا: ISSN۱۷۳۵-۳۶۳۷
■ پایگاه اطلاع‌رسانی: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹
■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱ ■ دورنگار تحریریه: ۲۲۲۲۶۲۵۲
■ سازمان شهرستان‌ها: ۴۵۸۹۷ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۴۴۲۰۲۹۳۰ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰
■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰ ■ روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲
■ چاپ: چاپخانه روزنامه جام‌جم

شنبه ۴ بهمن ۱۳۹۹ | ۹ جمادی‌الثانی ۱۴۴۲ | ۲۰ صفحه | سال بیست و یکم - شماره ۵۸۶۰ | استان تهران و البرز ۲۵۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۱۵۰۰ تومان | Saturday - January 23, 2021

حدیث روز: بحارالانوار

پیامبر اسلام(ص): هرگاه مردم عهدهای خود را بشکنند و به آن وفا نکنند، خداوند دشمنان‌شان را بر آنها مسلط خواهد ساخت.

واحه: حافظ

نگار من که به مکتب نرفت و خط ننوشت
به غمزه مسأله‌آموز صد مدرس شد

امروز در تاریخ:

- ورود نیروهای روسیه به ایران در جریان جنگ جهانی اول (۱۲۹۳ش)
- زادروز استاد محمود فرشچیان (۱۳۰۸ش)
- مسافرت محمدرضا پهلوی به قم در آستانه رفراندوم انقلاب سفید (۱۳۴۱ ش)
- بستن فرودگاه مهرآباد به دستور بختیار برای جلوگیری از ورود امام به ایران (۱۳۵۷ش)

حکمت ۱۵۲: نهج‌البلاغه

آنچه روی می‌آورد، باز می‌گردد و چیزی که بازگردد گویی هرگز نبوده است.

اوقات شرعی:

اذان ظهر: ۱۲/۱۶ — غروب آفتاب: ۱۷/۲۲
اذان مغرب: ۱۷/۴۲ — نیمه‌شب شرعی: ۲۳/۳۳
اذان صبح (فردا): ۵/۴۳ — طلوع خورشید(فردا): ۷/۱۰

وضعیت آب و هوای امروز

تهران	اهواز	اصفهان	بندرعباس	بجنورد	رشت	سنندج	کرمان
۶ / ۲-	۲۰ / ۴	۶ / ۸-	۲۳ / ۷	۶ / ۱۱-	۹ / ۳-	۴ / ۱۲-	۱۰ / ۹-

خودنویس

مکررباش

حامد عسکری
شاعر و نویسنده

دوسه روزی هست از نجف برگشته‌ام. یکی دوساعت بعد از رسیدن، دوستی زنگ زد بعد از حال و احوال و زیارت قبولی. فرمود کار سراغ نداری می‌خواهم کارم را عوض کنم. خسته شده‌ام! گفتم تو همین شش‌ماه پیش گفتی رفته‌ام توی یک شرکت و مشغول شده‌ام چرا یک‌دفعه... قبلش هم که یک‌سال توی بوتیک مقداد کار می‌کردی و جواب شنیدم نه حاجی درآمدش کمه. بدوبدو داره و ... . فهمیدم رفیق‌مان دنبال میز و نشستن و حقوق گرفتن است و به نوعی کم دویدن و زیاد درآوردن که این روزها کم هم نیستند حضراتی که همینند. گفتم پیدا کردم خبرت می‌کنم و در واقع پیچاندمش. (خداکند این ستون را نخواند) اما ناخودآگاه یاد مکررخانم افتادم. نجف رفته‌ها حتما یک‌بار هم که شده از کنارش گذشته و بساط تروتمیز و مرتب و باسلیقه‌اش را دیده‌اند. عاقله زنی به هیبت همه زنان عرب تنومند و کارآمد. صبح‌ها جلوی بازار بزرگ نجف یا همان سوق‌الکبیر بساط می‌کند. پنیر، تخم‌مرغ آب‌پز، سرشیر و حلوا می‌فروشد به‌عنوان صبحانه. مغازه دارد؟ نه اصلا. دکه‌ای، چرخ دستی‌ای چیزی؟ نه، آن هم نه. روی زمین می‌نشیند و بساطش را کف بازار می‌اندازد. یک تکه فرش تر و تمیز هم انداخته کمی آن ورتر بغل خودش که مشتری‌هایش می‌نشینند روی زمین کنارش. صبحانه بعد از زیارتشان را می‌خورند و می‌روند پی شروع روزشان. مکررخانم ۳۰ سال است به همین کار مشغول است. ۳۰ سال مشغول بودن برای هر شغلی یعنی طبیعتا بازنشستگی؛ یعنی خسته شدن؛ یعنی بی‌حوصله شدن ولی لیوان‌های براق و سمون‌های داغ مکررخانم این را نمی‌گفت. در کشوری مثل عراق با آن همه فرازونشیب حکومتی و اقتصادی و اجتماعی این که یک شیرزن همت کند و وسط جنگ و منازعه و آشوب نگذارد صبحانه کسی قضا شود خیلی هنر می‌خواهد. من این ستون را همین‌جا تمام می‌کنم. بروم به دوستم زنگ بزنم که از مکررخانم یاد بگیر.

گفت‌وگو با هاشم طلائیان، در سالروز تولد استاد محمود فرشچیان

هنرمندی که ریشه در عرش دارد

کافه میرداماد

عکس: ایرنا

طاهره آشیانی
روزنامه‌نگار

۹۱ سال قبل در چنین روزی در اصفهان متولد شد و حدود ۹ دهه است که به‌عنوان «هنرمند» در ایران و جهان می‌درخشد. استاد محمود فرشچیان یکی از خوشنام‌ترین، معروف‌ترین و محبوب‌ترین هنرمندان ایرانی است که بیشتر مردم او را به‌عنوان مینیاتوریست می‌شناسند اما او در زمینه هنر نقشه قالی نیز فعال بوده و هست و در این زمینه هم شهرت زیادی دارد.

عموم مردم استاد فرشچیان را با نقاشی‌های مذهبی‌اش می‌شناسند، عصر عاشورا و ضامن آهو معروف‌ترین آنهاست. از قدیم‌الایام پوستر این نقاشی‌ها در هر خانه شهری و روستایی بر دیوار نصب بود و بسیار قابل احترام. شاید حتی مردم نام نقاش این پوسترها را نمی‌دانستند اما چون این آثار به احترام سیدالشهدا(ع) و امام رضا (ع) کشیده شده بود مورد احترام مردم هم بود. خود استاد فرشچیان درباره خلق تابلوی عصر عاشورا گفته: «سه سال پیش از انقلاب، روز عاشورا، مادرم گفت: برو روضه گوش کن تا چند کلام حرف حساب بشنوی. گفتم: من حالا کاری دارم بعد خواهم رفت. رفتم اتاق اما خودم ناراحت شدم. حال عجیبی به من دست داد، قلم را برداشتم و تابلوی «عصر عاشورا» را شروع کردم. قلم را که برداشتم همین تابلو شد که الان هست، بدون هیچ تغییری. الان که بعد از ۳۰ سال به این تابلو نگاه می‌کنم، می‌بینم اگر می‌خواستم این کار را امروز بکشم، باز هم همین تابلو به‌وجود می‌آمد، بدون هیچ تغییری. یک چیزی دارد این تابلو که خود من هم گریه‌ام می‌گیرد... تفکر حاکم بر تابلو هم همان اصل حاکم برتابلوی ضامن آهو است، یعنی تمام خطوط مدور بوده و به‌وجود مبارک حضرت زینب (س) ختم می‌شود.» استاد فرشچیان در خانواده‌ای مذهبی متولد و بزرگ شد؛ پدرش تاجر فرش بود و استاد از همان بچگی همزمان هم به نقش و نگار قالی‌های دستباف علاقه‌مند شد و هم ارادتی خاص به اهل بیت (ع) در دلش جای گرفت. او به‌دلیل همین علاقه و میل باطنی به خاندان نبوت، طراحی ضریح امام هشتم (ع) و امام حسین (ع) را به‌عهده گرفت. سال‌هاست ساکن آمریکاست اما زمانی که کارگاه ساخت این دو ضریح راه‌اندازی شد سالی دو، سه بار به ایران می‌آمد و به این کارگاه‌ها می‌رفت تا از نزدیک روند ساخت این ضریح‌ها را پیگیری کند. از آثار استاد فرشچیان چند کتاب نفیس هم منتشر شده که به‌عنوان هدایای گران‌قیمت به خارجیان اهدا می‌شود. وزرای خارجه در ادوار مختلف هم تابلوهایی از ایشان را به‌عنوان هدیه به سفرای کشورهای مختلف اهدا کرده‌اند. سازمان یونسکو هم چند تابلو از ایشان را برای نگهداری در این سازمان خریداری کرده و همه اینها نشان می‌دهد استاد فرشچیان به‌عنوان سفیر هنر ایرانی-اسلامی در تمام دنیا شناخته شده است. استاد فرشچیان چند شاگرد نیز داشته که چند نفر آنها بالای ۷۰ سال دارند اما جوان‌ترین شاگرد ایشان هاشم طلائیان است؛ هنرمندی که زاده بجستان است و ساکن مشهد. او حدود ۱۰ سال است به‌عنوان شاگرد از حضور استاد فرشچیان بهره برده و اصول هنری، خوشنویسی و مینیاتور را یاد می‌گیرد.

شاگرد مورد تایید استاد

طلائیان درباره آشنایی‌اش با استاد فرشچیان می‌گوید: حدود ۱۰ سال قبل در نمایشگاه بین‌المللی قرآن، تابلویی را خطاطی و تذهیب کردم که برگزیده شد. این تابلو را استاد فرشچیان دیده و پرسیده بودند کار چه کسی است و گفته بودند که کار جوانی به‌نام طلائیان است. گفته بودند شماره مرا به او بدهید تا با من تماس بگیرد. من به ایشان تلفن کردم و با هم صحبت کردیم و پرسیدند شاگرد چه کسانی بوده‌ام. درباره خودم و اساتیدم به ایشان توضیح دادم. گفتند وقتی به تهران آمدم به منزل ما بیا. خلاصه این‌که بعد از مدتی به دیدار ایشان رفتم و استاد لطف کردند و یکی از تابلوهای مرا امضا کرده و نوشتند که مورد تایید است. از آن زمان تاکنون افتخار شاگردی ایشان را دارم. زمانی که در ایران نیستند، آثارم را برایشان می‌فرستم و ایشان می‌بینند و با هم صحبت می‌کنیم. در ایران چند شاگرد محدود دارند و زمانی که به تهران می‌آیند در منزل شخصی برایمان کلاس خصوصی برگزار می‌کنند و من افتخار این را دارم که جوان‌ترین شاگرد ایشان باشم. استاد با کسی تعارف ندارند و اگر در کسی استعداد نبینند به او می‌گویند که این رشته را ادامه ندهد و اگر فردی را مستعد ببینند از او حمایت معنوی و آموزشی می‌کنند اما در خارج از ایران شاگرد ندارند. سن‌شان بالاست و دیگر حوصله ندارند که شاگرد قبول کنند. من افتخار این را داشته‌ام که درباره دو تابلویم، استاد فرشچیان توضیحاتی بدهند و آنها را مورد تایید قرار دهند که ویدئو آنها را در اینستاگرامم به اشتراک گذاشته‌ام.

آثاری برای نمایش نشانه‌های خداوندگار

طلائیان می‌گوید: روزی از استاد پرسیدم چه سبکی را ادامه بدهم؟ ایشان تابلویی را به من نشان دادند که در آن فرشته‌ای از گل بیرون می‌آمد و گفتند: هر سبکی که نشان از ذات خداوندی داشته باشد. این فرشته نشانه روح خداوند است که در کالبد انسان دمیده می‌شود. شما که خوشنویس هستی در هنرت خداوند و نشانه‌های او را به نمایش بگذار. برای این کار خوشنویسی را با هنر تذهیب همراه کن تا هنرت رنگ معنویت بگیرد.

استاد هر هنری در هر قالبی را که ببینند تحسین می‌کنند. برایشان فرقی ندارد این اثر هنری با چه سبک و روشی حرف خود را بیان کرده باشد اما نکته‌ای که در مرام ایشان است، این است که اهل تعریف و تمجید بی‌جهت از کسی نیستند. ایشان هنر را از غیرهنر تشخیص داده و حرف‌شان سند است. به همین دلیل در تعریف‌کردن یا بی‌تفاوت از کنار یک اثر گذشتن دقیق‌اند. جهانیان با سبک ایشان آشنا هستند و امضای ایشان در همه جهان بین همه هنرمندان، هنرشناسان و دوستداران هنر شناخته شده است. آقای فرشچیان هنرمندی تمام‌عیارند. از نظر اخلاقی کم‌نظیرند و تقوا و انسانیت ایشان زبانزد است. سال‌هاست در خارج از ایران و در آمریکا زندگی می‌کنند اما تا قبل از شیوع کرونا سالی دوبار برای زیارت حرم امام‌رضا(ع) به ایران می‌آمدند. در نیوجرسی آمریکا ساکن هستند. در این شهر حسینیه‌ای دارند و در ایام محرم مراسم عزاداری برای سیدالشهدا(ع) برگزار می‌کنند. ایرانیان مقیم آمریکا و شیعیان دیگر کشورها از تمام شهرها برای حضور در این مراسم به حسینیه استاد فرشچیان می‌روند. ایشان ارادت ویژه‌ای به ائمه(ع) دارند و همیشه و در بسیاری از آثارشان این ارادت را نشان داده‌اند. وقتی در کودکی نقاشی را شروع می‌کنند در اولین آثارشان آهویی را ترسیم می‌کنند که به‌نظر استادشان بی‌نظیر بوده؛ آهویی که در کل تابلو تکرار می‌شود. همین آهو سال‌ها بعد در تابلوی ضامن آهو دیده می‌شود و کامل‌تر و زیباتر می‌شود.

از کاخ ملکه انگلستان تا دیوارهای فضایی

طلائیان می‌گوید: استاد فرشچیان در سراسر دنیا علاقه‌مندان زیادی دارند. در ایران در مجموعه کاخ سعدآباد موزه‌ای برای نمایش آثار ایشان راه‌اندازی شده است. ملکه انگلستان چند اثر از استاد را در کاخ خود دارد و بیل کلینتون هم صاحب چند اثر از ایشان است. چند سال قبل هم یک فضانورد ایرانی که به آثار استاد علاقه داشت، چند کارت‌پستال از این آثار را در دیوارهای ایستگاه فضایی نصب کرد.

مقطع حساس کنونی

اصلیت حکم و سوراخِ تدبیرِ قاضی

امید مهدی‌نژاد
طنزنویس

دو مرد که به‌تازگی رحل اقامت خود را در یکی از شهرهای نواحی مرکزی افکنده بودند نزد قاضی شهر رفتند تا وی در مورد منازعه‌ای که میان آنها رخ داده بود، قضاوت نماید. قاضی پس از آنکه آن‌دو را به حضور پذیرفت نخست گفت چه خوب است که ما انسان‌ها یکدیگر را قضاوت نکنیم و حکم محکمه حکم روی کاغذ است و اصلیت حکم مال خداست، سپس افزود: البته حالا چاره‌ای نداریم و بفرمایید. مرد اول گفت: این مرد غلام من است ولی انکار می‌کند و تازه مدعی است من غلام او هستم. مرد دوم گفت: اتفاقا برعکس، ایشان غلام من است و چون در این شهر غریبیم و کسی ما را نمی‌شناسد و مدارک شناسایی‌مان هم گم شده، دبه کرده و این‌طور می‌گوید. قاضی شهر که جوان و جسور بود قدری اندیشید و سپس دستور داد اتاقکی بسازند که دو دیوار آن دارای سوراخی باشد که یک کله از آن عبور کند. وقتی اتاقک آماده شد قاضی به دو مرد دستور داد به درون اتاقک بروند و هرکدام کله خود را از یکی از سوراخ‌ها بیرون بیاورند. وقتی دو مرد به درون اتاقک رفتند و کله خود را از سوراخ‌ها بیرون آوردند، قاضی فریاد زد: جلاد، سر غلام را ببر. در این لحظه هردو مرد به‌سرعت کله خود را از سوراخ داخل کشیدند. قاضی گفت: علی‌القاعده نباید آن یکی که واقعا غلام بود کله خود را می‌کشید؟ منشی دادگاه گفت: جناب قاضی، به‌نظرم آن یکی هم به حکم غریزه چنین کرد. قاضی به دو مرد گفت این‌بار دست خود را از سوراخ بیرون بیاورند. سپس گفت: جلاد، دست غلام را قطع کن. بار دیگر دو مرد به‌سرعت دست خود را از سوراخ داخل بردند. منشی دادگاه گفت: جناب قاضی، این هم که مثل همان بود. قاضی که اعصابش خرد شده بود، گفت: تو روحشون و دستور داد هر دو مرد را از شهر اخراج کنند تا خودشان مشکل‌شان را حل کنند. مأموران نیز هزینه دادرسی و ساخت اتاقک را از آنها گرفتند و آنها را از شهر اخراج کردند تا خودشان در بیابان مشکل‌شان را حل کنند.

مرور و عبور
جام‌جم: ۲۰ سال قبل

تخریب یک اثر تاریخی در اصفهان

با تخریب کارخانه ریسندگی و بافندگی اصفهان که از دوره صفویه به‌جا مانده، بافت تاریخی این شهر دچار خساراتی شد.

به گزارش خبرنگار جام‌جم از اصفهان، این کارخانه که در خیابان چهارباغ قرار داشت به همراه باغ هشت‌بهشت و چهلستون توسط یک معمار معروف آلمانی ساخته شده و شهرت جهانی دارد.

مدتی پیش هیات دولت تصویب کرد کارخانه‌های واقع در سطح شهر به‌دلایل زیست‌محیطی از شهر خارج شوند. شورای شهر با این تخریب مخالفت کرده و گفته وزارت مسکن برای حفظ این آثار حاضر به پرداخت ۱۱ میلیارد ریال شده است ولی مسؤولان این خواسته شورا را نپذیرفته‌اند. (صفحه یک)

تعهدات دولت برای توسعه شبکه تلفن همراه

معتمدی، وزیر جدید پست و تلگراف و تلفن گفت: تلاش می‌کنیم با رفع مشکلات موجود، واگذاری موبایل را شروع کنیم. من به صراحت می‌گویم این وزارتخانه متعهد است تا پایان پاییز سال ۸۰ تمام تعهدات خود را در قبال واگذاری موبایل انجام دهد در غیر این صورت خسارت وارده را به مردم خواهیم داد.

وی در جمع خبرنگاران افزود: ما از سال ۷۵ طراحی شبکه موبایل را شروع و ظرفیت آن را براساس ۳۰۰ هزار شماره طراحی کردیم اما با استقبال وسیعی که از موبایل به عمل آمد برای توسعه شبکه دچار مشکل شدیم. در حال حاضر واگذاری تلفن همراه بدون توسعه شبکه کار درستی نیست و در صورت واگذاری نیز پس از چند ماه تمامی موبایل‌ها قطع یا با اختلال همراه خواهد شد. (صفحه یک)

آغاز صدور کارت ملی

رئیس سازمان ثبت‌احوال روز گذشته در همایش طرح ابلاغ شماره ملی و کدپستی اعلام کرد: از اواخر بهمن‌ماه امسال طرح ابلاغ شماره ملی و کدپستی آغاز می‌شود.

انصاری‌لاری گفت: این طرح بر دو پایه شناسایی فرد و شناسایی اماکن استوار است که تلفیق آنها طرح نظام جامع شناسایی را به‌وجود می‌آورد. با اجرای این طرح به همه ایرانیان یک شماره ملی ۱۰ رقمی به‌صورت کارت شناسایی داده خواهد شد و کشور دارای پایگاه شناسایی جمعیتی خواهد شد. شماره ملی حلقه ارتباطی بین فرد با سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی و غیردولتی خواهد بود. با داشتن شماره ملی هیچ‌کس قادر به سوءاستفاده نخواهد بود. (صفحه ۴)

واکنش مجلس به گران شدن بنزین

عظیمی، مخبر کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی اعلام کرد: افزایش نرخ بنزین پیش از آن‌که تاثیر بر قیمت‌ها داشته باشد اثر روانی بر قیمت‌ها می‌گذارد.

وی افزود: افزایش قیمت فرآورده‌ها در سبد هزینه زندگی ایرانی‌ها حدود ۳ درصد موثر است اما متاسفانه افزایش قیمت بنزین با مسائل سیاسی عجین شده است.

مخبر کمیسیون انرژی مجلس درباره افزایش قیمت نفت گفت: مطابق ماده ۱۱۹ قانون برنامه سوم توسعه، افزایش قیمت‌های حامل انرژی به‌ویژه بنزین باید به‌صورت سالانه در بودجه پیش‌بینی شده و از طرف دولت برای تصویب به مجلس ارائه شود و پیشنهاد دولت نیز مانند پیشنهادهای گذشته ۱۰ درصد بوده است. (صفحه ۴)

۱۵ کشور خریدار فیلم‌های ایرانی

تاکنون حضور ۲۸ نماینده از ۱۵ کشور جهان در جشنواره فیلم فجر قطعی شده است.

برخی از این نماینده‌ها عبارتند از: شانتال شالیه (استرالیا)، کریس بریگز (آمریکا)، الیس دراین (هلند)، مری بوبرگ (سوئد)، یاش چودری (هند)، شوزو ایچی‌یاما (ژاپن)، رابرت ریشتر (سوئیس) و... . (صفحه ۳)